

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นจังหวะเวลาที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม ให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพ การศึกษาศักยภาพและระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยหลายด้านยังต่ำกว่าเป้าหมายและไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้ ปัญหาสำคัญ เช่น การศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังมีปัญหาเชิงคุณภาพ เด็กปฐมวัยยังมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัยเพราะครอบครัวไม่มีความรู้และขาดเวลาในการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม และได้วัยเรียนยังมีปัญหาด้านสติปัญญาเพราะคุณภาพการศึกษาไทยอยู่ในระดับต่ำ ประกอบกับการขาดการฝึกทักษะที่แปลงความรู้สู่ทักษะที่เพียงพอ จึงส่งผลให้วัยแรงงานมีผลิตภาพการผลิตต่ำโดยหนึ่งในหลักการสำคัญนั้น คือการยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ตีรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

จุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพ การศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือ สหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2559 : หน้า 1-16)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งการดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นเรื่องจำเป็นในการเร่งดำเนินการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : หน้า 10)

1) คุณภาพของบัณฑิตและสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศที่มีลักษณะแนวโน้มแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดผลเสียแก่สังคมโดยรวมของประเทศในระยะยาว

2) ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกต่อการอุดมศึกษา ทั้งด้านการให้บริการ การศึกษาข้ามประเทศ และการเคลื่อนย้ายแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบัณฑิต การประกอบอาชีพของ บัณฑิตในอนาคต อันเป็นผลจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งทั้งสองประเด็นต้องการ การรับประกันของคุณภาพการศึกษา

3) สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่าสามารถพัฒนา องค์ความรู้และผลิตบัณฑิต ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้นไม่ว่าจะเป็น การสร้างขีดความสามารถการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตจริง ทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน

4) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (Public Information) ที่เป็นประโยชน์ต่อ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนักศึกษาผู้จ้างงานผู้ประกอบการรัฐบาลและประชาชนทั่วไป

5) สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมมีความ โปร่งใส และมีความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (Accountability) ตามหลักธรรมาภิบาล

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นำโดยนายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี พร้อมทั้งคณาจารย์ มิได้นิ่งนอนใจที่จะละเลยในการรับมือ กับการเปลี่ยนแปลงและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีนโยบายให้จัดโครงการพัฒนาระบบทศนการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญมากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม และเป็นการยกระดับคุณภาพนักศึกษาและบัณฑิตให้มี ทักษะด้านต่าง ๆ สะท้อนความเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นภูมิปัญญาแห่งภาคตะวันออกสู่สากล (Wisdom of East Leads to Internationalization) ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย ที่ต้องการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการผลิตบัณฑิตให้ตอบสนองกับการพัฒนาประเทศ อีกทั้งให้การ จัดการเรียนรู้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมีทักษะอื่นๆ ที่จำเป็น ต่อการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาทันที เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการในวงกว้าง ต่อไป โดยสุยโมเดลเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการจัดโครงการ ปรับกระบวนทัศน์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรุ่น 1 และรุ่น 2 ซึ่งมีการนำสุยโมเดลไปใช้ใน การจัดการเรียนการสอนแล้วในภาคการศึกษาที่ 2/2559 และ 1/2560 โดยจากการสังเกตของผู้สอน และการประชุมกลุ่มร่วมกันได้ข้อสรุปว่านักศึกษามีทักษะในด้านต่าง ๆ เป็นเชิงบวก แต่การที่จะให้สุย โมเดลเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นที่ยอมรับและยืนยันว่าสามารถพัฒนานักศึกษาให้มี ทักษะผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านได้ดีขึ้นนั้น ต้องมีกระบวนการวิจัยเพื่อนำไปสู่คำตอบของผลการเรียนรู้ ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยการเปรียบเทียบผลระหว่าง ก่อนและหลังการนำไปใช้ และความคงทนของผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจากการใช้สุยโมเดลในการ จัดการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจากการจัดการเรียนการสอนด้วยสุยโมเดล
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ก่อน และหลังการจัดการเรียนการสอนด้วย สุยโมเดล

3. เพื่อตรวจสอบความคงทนของผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจากการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อยโมเดล
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อยโมเดล

ประโยชน์ของการวิจัย

1. สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากขึ้น
2. สามารถใช้สื่อยโมเดลเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย เพื่อยกระดับคุณภาพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มที่ศึกษา

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่ลงทะเบียนเรียนใน 9 รายวิชา ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ วิชาการบริหารการตลาดอัญมณีและเครื่องประดับ วิชาพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม วิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว วิชาการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย วิชาทฤษฎีดนตรีสากล 1 วิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ วิชาสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิชาความรู้พื้นฐานทางรัฐศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ 2

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เทคนิคการสอน รูปแบบการสอน ความคิดเห็นและความคงทนของผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจากการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อยโมเดล

ขอบเขตด้านเวลา

ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561

สถานที่ทำการทดลอง

ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง สามารถจัดการปัญหาทางด้านจริยธรรมและวิชาชีพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ด้วยวิถีทางที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยมและการจัดลำดับความสำคัญ แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอและบูรณาการได้อย่างสมดุลและเหมาะสมระหว่างวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทำงานในกลุ่มต่าง ๆ ในครอบครัวและชุมชน

2. ด้านความรู้ หมายถึง มุ่งองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ รู้หลักและทฤษฎีที่สัมพันธ์กัน ตระหนักในองค์ความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้ที่เรียนในหลักสูตรวิชาชีพมีความคุ้นเคยกับพัฒนาการล่าสุดในระดับบนของความรู้เฉพาะ

ด้านในสาขา/สาขาวิชาสายกับพัฒนาการล่าสุดในระดับแนวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา รวมทั้งตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ในหลักสูตรที่เตรียมนักศึกษาเพื่อปฏิบัติงานวิชาชีพ นักศึกษาจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติกฎระเบียบ เทคนิคข้อบังคับ รวมถึงวิธีการปรับปรุงให้ทันตามกาลเวลาเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง มีความสามารถในการทำวิจัย เข้าใจและสามารถประเมินข้อมูล ค้นหาแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่กว้างขวางและประยุกต์ข้อสรุปเพื่อแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งที่แตกต่างกันได้โดยไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากภายนอก สามารถศึกษาศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะ แนวทางใหม่ในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ภาคปฏิบัติและผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจ สามารถประยุกต์ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้เหล่านี้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสาขา/สาขาวิชาที่เรียนสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการปฏิบัติงานที่ทำอยู่เป็นประจำได้อย่างเหมาะสมและแยกแยะสถานการณ์ที่ต้องการการแก้ไขปัญหาด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ พร้อมกับนำเอาความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้เพื่อสนองตอบต่อสถานการณ์เช่นนั้น

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง การมีส่วนร่วมช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ไม่ว่าจะในฐานะผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในกลุ่มที่มีสถานการณ์ไม่ชัดเจน และต้องการนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการดำเนินการ มีความรับผิดชอบต่อการเรียน สามารถที่จะริเริ่มและพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาการและวิชาชีพตามลักษณะอื่นของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา สามารถทำงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เมื่อศึกษาปัญหาและข้อโต้แย้งแล้ว สามารถเลือกใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและประยุกต์ใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ในการแปลความหมายและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข สามารถสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมกับปัญหาและกลุ่มของผู้ฟังที่แตกต่างกัน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นประจำ แปลความหมาย และสื่อสารข้อมูลข่าวสารและความคิด (สำนักงานการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2552)

6. การจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อยุคใหม่ หมายถึง เป็นการสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันของคณาจารย์จากหลายหลายศาสตร์ ที่จัดการเรียนการสอนรายวิชาบรรยาย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ สร้าง เสาะ สุก/สนุก สำเร็จ และสุข โดยแต่ละขั้นมีรายละเอียดโดยย่อดังนี้

- สร้าง เป็นลำดับการเรียนการสอนขั้นแรก ที่ผู้สอนจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจ และแรงจูงใจเพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนรู้ในวิชาบรรยายในแต่ละครั้ง

- เสาะ เป็นขั้นตอนต่อมา โดยผู้สอนต้องเสาะหาความรู้เดิมของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

- สุข/สนุก เมื่อผู้เรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชั้นเรียน ประกอบกับการบรรยายของผู้สอนแล้ว ส่งผลให้เกิดความท้าทายของผู้เรียน เนื่องจากกิจกรรมในการเรียนแต่ละครั้งจะมีความแตกต่างกันออกไป บรรยากาศในการเรียนการสอนในรายวิชาบรรยายจะไม่เกิดความน่าเบื่ออีกต่อไป

- สำเร็จ หลังจากที่ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจและได้รับแรงจูงใจในการเรียนในรายวิชาบรรยายในแต่ละครั้ง จากการ “สร้าง” มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยการ “เสาะ” อย่างมีความ “สุขและสนุก” จากการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนแล้ว ผู้เรียนจะเข้าใจในบทเรียน มีความมั่นใจในศาสตร์ที่ตนเองศึกษา

- สุข เป็นการผลักดัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้เร็ว และง่ายขึ้น

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ทักษะหรือระดับ ความพึงพอใจของบุคคลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมนั้น ๆ โดยเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ค่านิยมและประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลจะได้รับ ระดับของความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อกิจกรรมนั้น ๆ สามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้นได้ (อรรถพร คำคม, 2546, หน้า 29)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี